

НАПРЯМ 2. МЕНЕДЖМЕНТ. ЕКОНОМІКА. ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА ТА ТУРИЗМ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/42>

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Анісімов В. А.

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії 1 курсу
заочної форми навчання спеціальності 073 – Менеджмент
кафедри менеджменту*

*факультету менеджменту, готельно-ресторанної справи та туризму
Міжнародний гуманітарний університет*

*Науковий керівник: **Нестерова К. С.***

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

На сучасному етапі розвитку Україна зазнала значних соціально-економічних викликів внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації, що вимагає докорінних змін у державному управлінні, у тому числі у галузі освіти. Так, за даними Міністерства освіти і науки України [1], внаслідок активних бойових дій станом на серпень понад 260 закладів освіти повністю зруйновані і понад 2 тис. одиниць зазнали суттєвих пошкоджень. Безумовно, це вимагає зосередження державного управління у галузі освіти на вирішенні найбільш гострих проблем, до яких потрібно віднести, на нашу думку, недостатній рівень безпеки у закладах освіти, знищення багатьох об'єктів інфраструктури, недостатність фінансових ресурсів для забезпечення ефективного функціонування закладів освіти, недостатній рівень впровадження цифрових технологій тощо.

Проблема достатності фінансового забезпечення та ефективності використання коштів є однією з ключових для закладів освіти в Україні, а саме: обмеженість фінансових ресурсів, неефективне використання бюджетних коштів, завелика мережа закладів освіти, яка потребує оптимізації, низький рівень фінансування інновацій та НДДКР, недостатній рівень кваліфікації місцевих громад у питаннях розподілу

фінансових ресурсів. Також, не зважаючи на те, що розмір витрат з місцевих бюджетів на освіту зростає, потрібно відмітити те, що найбільша частка витрат припадає на комунальні витрати і на заробітні плати, а не на удосконалення навчального процесу, підвищення кваліфікації вчителів тощо.

Безумовно, такий стан речей потребує вдосконалення державного управління у сфері фінансового забезпечення закладів загальної середньої освіти, у тому числі, шляхом оптимізації їх мережі, активнішого залучення грантових коштів, залучення приватних інвесторів. Наприклад, у країнах ЄС можна виокремити дві ключові моделі державного управління у галузі освіти: модель соціального фінансування (Німеччина) і модель, орієнтована на суспільний ринок (більшість країн ЄС) [2]. Ключовими відмінностями в обох моделях слід вважати рівень участі держави у фінансуванні, залученість стейкхолдерів до фінансування закладів освіти, різноманітність джерел фінансування тощо.

Також війна загострила проблему необхідності перекваліфікації частки дипломованих фахівців, що також потребує нормативно-правових змін з метою забезпечення дофінансування програм перепідготовки за визначеним державою переліком професій. У зв'язку із чим додаткового імпульсу набувають програми освіти дорослих, перекваліфікації окремих категорій вчителів, переходячи від програмних цілей безперервного навчання до реальних потреб у фахівцях внаслідок воєнних дій. Так, наприклад, у проєкті Плану відновлення України передбачена можливість розширення ваучерної системи оплати освітніх послуг на освіту дорослих; забезпечення можливості здобувати фахову передвищу, вищу освіту повторно за кошти державного (регіонального) бюджету, за рахунок пільгових кредитів за умови наявності не менше семи років страхового стажу [1]. Також в умовах докапіталізації банківських установ з метою розширення їх кредитної політики у післявоєнний період, вважаємо, що кредити на навчання мають стати одними із ключових.

За результатами дослідження у межах проєкту «Decide» Київського міжнародного інституту соціології від 20.01.2022 р., керівники закладів освіти територіальних громад відповіли, що майже 90 % модернізації освітньої інфраструктури фінансується за рахунок місцевих бюджетів (рис. 1.1).

Беновська Л.Я. зазначає, що суттєвою проблемою у фінансовому забезпеченні закладів освіти державою є «нерегульованість процесу фінансування за рахунок освітньої субвенції» [4, с. 121]. Освітня субвенція розподіляється між державним бюджетом та місцевими, може спрямовуватись на фінансування закладів середньої освіти. Незважаючи

на загальну позитивність такого підходу, обсяг субвенцій є занадто малим, процедура їх розрахунку складною, не може бути використана на капітальні видатки, якщо у повному обсязі не забезпечені поточні видатки закладу освіти.

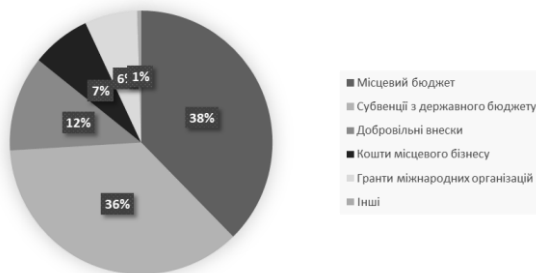

Рис. 1.1. Джерела фінансування модернізації освітньої інфраструктури*

**Складено з використанням джерела [3]*

За даними [5], 1 січня 2022 року на рахунках місцевих бюджетів було акумульовано понад 5 млрд грн невикористаних коштів освітньої субвенції, а субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами становили понад 200 млн грн.

1 лютого цього ж року в місцевих бюджетах залишки освітньої субвенції становили вже 7 млрд грн, а субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами – 213 млн грн [5]. Водночас складність контролю в умовах війни може призвести до нецільового використання цих коштів, саме тому, наприклад, на тимчасово окупованих територіях освітні субвенції були призупинені.

Таким чином, у поточних умовах потрібним є удосконалення механізму фінансового забезпечення закладів загальної середньої освіти в Україні відповідно до прогресивної світової практики та з метою виховання духовно сповненої, розвиненої молоді, яка становитиме майбутнє країни.

Література:

1. Новини Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/2400-zakladiv-osviti-postrazhdali-vid-bombarduvan-ta-obstriliv-269-z-nih-zrujnovani-povnistyu-sergij-shkarlet> (дата звернення: 20.09.2022 р.).

2. Лукашенко Л.В. Фінансування закладів загальної середньої освіти в умовах децентралізації: проблеми та перспективи розвитку. Проблеми системного підходу в економіці. 2021. № 3(83). С. 67-71.

3. Децентралізація управління освітою в територіальних громадах України. URL: file:///C:/Users/ZenBook/Desktop/%D0%90%D0%BD%D1%96%20%D0%92.%20%D0%86/Decide_presentation_Zvit.pdf (дата звернення: 20.09.2022 р.).

4. Беновська Л.Я. Проблеми бюджетного забезпечення освіти в контексті децентралізації управління. *Регіональна економіка*. 2016. № 1. С. 121 – 129.

5. Мінфін знайшов додатково 6 мільярдів на підтримку громад під час війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/27/684746/> (дата звернення: 21.09.2022 р.).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/43>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

Бардіж О. Ю.

*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського рівня)
спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини
факультету права та економіки
Міжнародний гуманітарний університет*

Жмудюк О. О.

*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського рівня)
спеціальності 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
факультету права та економіки
Міжнародний гуманітарний університет*

*Науковий керівник: **Артюх О. В.***

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

Реформа податкового законодавства, зокрема прийняття Податкового кодексу України та корективів до нього, внесла певні зміни